Sveriges geologiska undersökning

Mineralnäringsråd
Minnesanteckningar

Mötesdatum:
2026-01-20

SGU:s mineralnäringsråd

Närvarande

Fredrik Bergsten, Botnia Exploration AB
Åsa Corin, Björkdalsgruvan
Hans Djurberg, Kaunis Iron
Ronne Hamerslag, Nordic Iron Ore
Christer Lindqvist, Grangex (fr. pkt 5)
Stefan Romedahl, Boliden
Maria Sunér, Svemin
Anette Madsen, SGU (ordförande)
Kaj Lax, SGU
Therese Bejgarn, SGU
Peter Åkerhammar, SGU (sekreterare)
Robert Bjersander, SGU
Helena Kjellson, Bergsstaten

Mötespunkter

1. Inledning

Ordförande hälsade alla välkomna och till SGU:s nya kontor i Uppsala.

2. Presentationsrunda

Alla deltagare presenterades sig kort.

3. Föregående minnesanteckningar

Inga synpunkter.

4. Information från SGU

Ordförande informerade om att SGU har fått rejäla tillskott i budgeten för att producera mer geologisk information i malmpotentiella områden, rusta upp Mineralinformationskontoret i Malå och sätta upp myndigheten som beredskapsorganisation. Arbetsstyrkan i Malå har fördubblats till 8 tillsvidareanställda. Under halva 2025 och hela 2026 har vi också anställt 4 extraarbetare. SGU har också inrättat en snabbspårsgrupp inom myndigheten för att kunna leverera underlag och svar av hög kvalitet till Regeringskansliet, andra myndigheter och media. Gruppen består av kompetenser från en rad olika områden inom myndigheten (jurister, ekonomer, geologer och utredare).

5. Information från Bergsstaten

Bergmästaren Helena Kjellson redogjorde för en del statistik från Bergsstatens ärenden under 2025 – bl.a. fler dispensansökningar än normalt samt att sju stycken ärenden om bearbetningskoncession beslutades. Vidare berättade hon att för undersökningstillstånd så låg koppar, guld och silver topp-tre i ansökningarna för 2025. Helena informerade också att Bergsstaten kommer hålla en pressträff i Luleå den 11 februari. En ny e-tjänst på Bergsstatens webbplats kommer introduceras snart där

Sveriges geologiska undersökning
Postadress: Box 670, 751 28 Uppsala
Besök: Dragarbrunnsgatan 77, Uppsala

Telefon: 018-17 90 00
E-post: sgu@sgu.se
www.sgu.se

prospektörer kommer kunna se sina undersökningstillstånd och ärenden. Inloggning kommer ske via Bank-ID – inga problem för svenska bolag medan internationella bolag kan anmäla ombud hos Bolagsverket. En fråga ställdes hur många ärenden om bearbetningskoncessioner som ligger hos regeringen. Helena svarade 9 stycken.

6. Information från SGU

a. EU-relaterade frågor

Kaj Lax informerade om pågående arbete på EU-nivå kopplat till gruv- och mineralnäringen (IED, ResourceEU, vattendirektivet). Se bifogad ppt. Maria Sunér flikade in från branschens håll att arbetet med IED upplevs mycket forcerat, vilket är lite märkligt med tanke på regelförenklingsarbetet med Omnibus. En översyn av vattendirektivet kommer ske under andra kvartalet 2026.

b. SGU:s roll som beredskapsmyndighet

Peter Wengrud, SGU:s säkerhet- och säkerhetsskyddschef presenterade vad SGU:s nya roll som beredskapsmyndighet kommer innebära. SGU ingår i sektorn ”Industri, byggande och handel”, där också Tillväxtverket (TTV) och Boverket ingår. Det är TTV som leder den beredskapssektorn. Som ett första steg kommer försörjningsanalyser av betong, stål och e-handel genomföras. Det uppstod diskussion om att det behöver finnas ekonomiska incitament. Viktigt med privat och offentlig samverkan.

c. Kunskapsspridning

Kaj berättade att SGU har gjort olika informationsinsatser till olika aktörer. Under senhösten 2025 hade SGU möte med t.ex. kommunerna omkring Storsjön. Marknadsföring av regeringsuppdraget Mineraljakten på olika mässor – ge allmänheten en ökad förståelse om geologi och fyndigheter. SGU:s generaldirektör har också skrivit en del debattartiklar om t.ex. behovet av mer prospektering. Se också bifogad ppt. Maria Sunér undrade om det finns behov av en gemensam insats (bransch och myndighet) till t.ex. länsstyrelser. Maria nämnde att skogsindustrin har ett koncept med ”skogsdialoger”.

d. Åtkomst till mark

Kaj visade en karta över prospekteringsintressanta områden (observera arbetsmaterial) där man med hjälp av SGU:s geologiska information (berggrund, fyndighetsdatabas etc.) tillsammans med mineralrättigheter enligt minerallagen kan dela in områden i landet i olika klassningar av prospekteringsintresse. Se bifogad ppt.

Peter Åkerhammar uppdaterade ledamöterna om SGU:s arbete med fyndigheter av riksintresse. På SGU:s webbplats finns nu en sektorsbeskrivning samt uppdaterade kriterier för utpekanden. SGU har också infört en ”ny” klassning – områden av betydelse – där större områden med kända fyndigheter kan pekas ut (dock inget riksintresse) som t.ex. Skelleftefältet. Se bifogad ppt.

e. Ekonomisk säkerhet

Kaj informerade om en relativt nyligen dom om ekonomisk säkerhet (ändringstillstånd Garpenberg), där SGU har varit remissinstans. Maria Sunér uttryckte branschens oro för Riksgäldens agerande i målet. Ordförande informerade att hon relativt snart kommer träffa Riksgäldens generaldirektör inom ramen för myndighetssamverkan.

7. Övriga frågor

Robert Bjersander gick igenom SGU:s regleringsbrev för 2026.

8. Kommande möte

Nästa möte planeras att hållas digitalt under hösten 2026.

9. Avslutning

Ordförande tackade för visat intresse och förklarade mötet avslutat.

Nedtecknat

/Peter Åkerhammar, sekreterare

Mineralnäringsforum 20260120

Kaj Lax/Therese Bejgarn/Peter Åkerhammar

EU-relaterade frågor

- IED
- ResourceEU
- Ramdirektivet för vatten

This Photo by Unknown Author is licensed under CC BY-SA

IED

- Möte 2026-01-19
- Scopet fortfarande inte satt – mine closure fortfarande inte ute ur leken
- Kraftigt utökade rapporteringskrav en möjlig följd, bl a figurerar en lång rad kemikalier nu i diskussionerna
- Plan: frågeformuläret ska vara klart i mars, utskick i juni

IED – Förenklingar i EU:s miljölagstiftning (Omnibus nr 8)

COM(2025) 986 innehåller ändringar i flera befintliga miljödirektiv och syftar till att minska administrativa krav och förenkla efterlevnaden, samtidigt som en hög skyddsnivå för miljö och hälsa ska bibehållas.

Artikel 2 avser ändringar i industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU, IED). Här föreslås förenklingar av kraven på miljöledningssystem (EMS), bland annat genom att tydligare avgränsa vilka moment som ska ingå och genom att minska överlappande eller detaljerade administrativa skyldigheter. Syftet med förslaget är att göra EMS-kraven mer proportionerliga och lättare att tillämpa i praktiken, utan att försämra den faktiska miljöprestandan. Omnibuspaketet öppnar inte upp för ändringar i naturrestaurerings-förordningen eller i ramdirektivet för vatten. Dock anges att omnibuspaketet avser att fungera som ett verktyg för att genomföra RESourceEU.

ResourceEU – och ramdirektivet för vatten

RESourceEU utgörs av sex olika delar som inkluderar åtgärder inom värdekedjan för kritiska råmaterial inklusive cirkularitet, funktionalitet hos marknadsmekanismer, avseende skydd av den inre marknaden och internationella partnerskap.

Ett europeiskt råmaterialcentrum

Påskynda prioriterade projekt

Stärka cirkularitet och innovation

Efterfrågan och fungerande marknader för europeiska projekt

Skydda den inre marknaden och värdekedjornas motståndskraft

Partnerskap med tredjeländer för diversifierad och säker försörjning

ResourceEU – och ramdirektivet för vatten

Den 3 december 2025 antog EU-kommissionen handlingsplanen RESourceEU (COM(2025) 945 final). Handlingsplanen bygger vidare på och ska påskynda förordningen om kritiska råmaterial (CRMA). Syftet med handlingsplanen är att snabbt stärka EU:s försörjning av kritiska råmaterial nödvändiga för klimat- och energiomställningen, digitalisering och försvar och minska EU:s starka beroende av ett fåtal tredjeländer – i synnerhet Kina. Kommissionen bedömer att marknaden inte kan leverera det som krävs för att uppnå målen i CRMA på grund av snedvriden konkurrens orsakad av exportrestriktioner och icke-marknadsmässiga metoder. RESourceEU adresserar samtliga kritiska råmaterial men har ett särskilt fokus på sällsynta jordartsmetaller och permanenta magneter, råmaterial för batteritillverkning samt försvarsrelaterad produktion. Ramdirektivet för vatten ses över under andra kvartalet 2026. Syftet med översynen är att minska flaskhalsar, underlätta cirkularitet och tillgång till kritiska råmaterial utan att sänka miljö- och hälsoskyddsnivåer.

Kunskapsspridning

- Olika nivåer – från EU till allmänhet

CRMA – subgroup on ”Public knowledge and participation”

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING
MINERAL JAKTEN 2.0

Möten med kommuner, länsstyrelser mm

Åtkomst till mark

- Pågående arbete (arbetsmaterial)

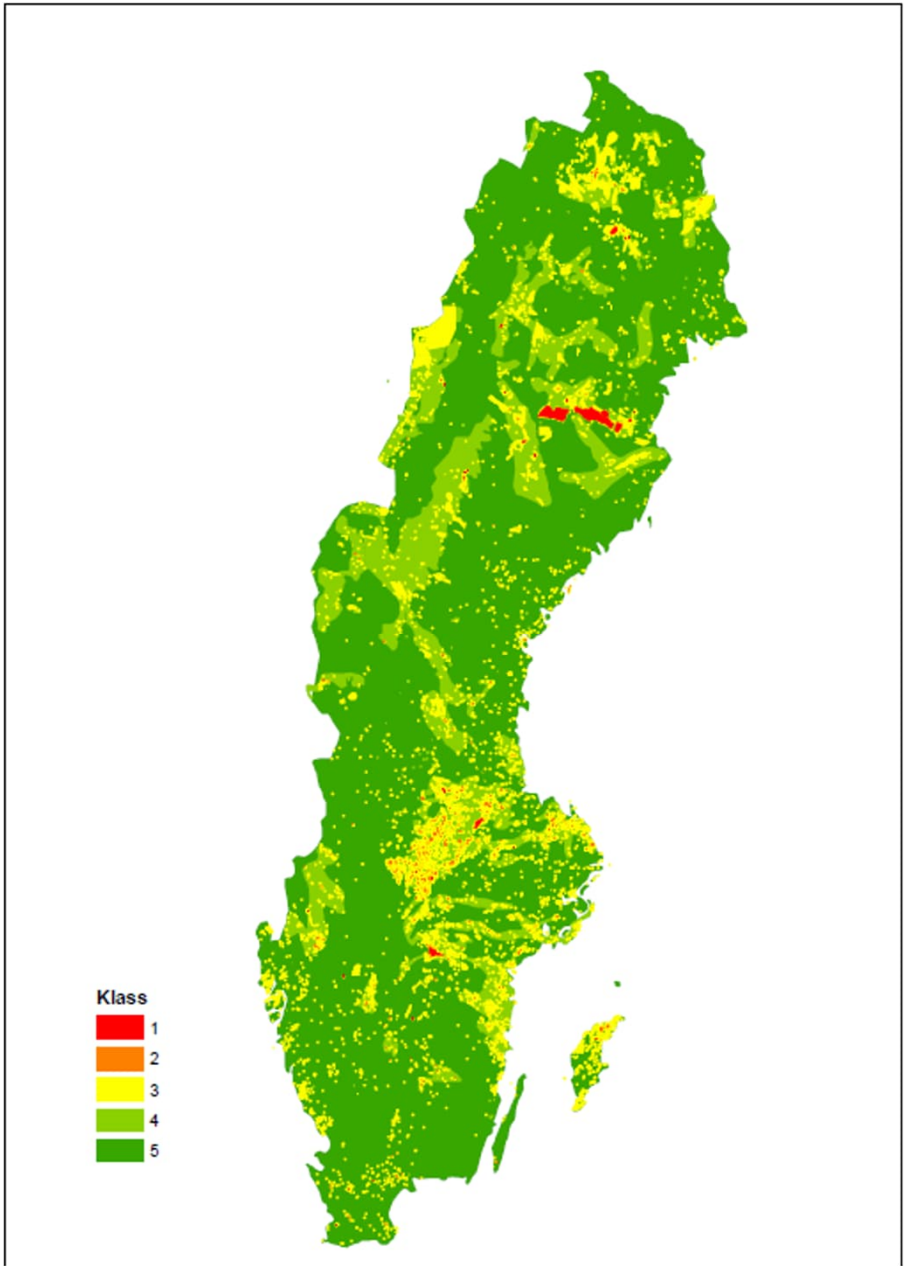

Fyndigheter av riksintresse

Peter Åkerhammar, Sveriges geologiska undersökning
peter.akerhammar@sgu.se

Riksintressanta fyndigheter

- SGU är utpekad riksintressemyndighet enl. 2 a § 5 förordning (1998:896) om hushållning av mark- och vattenområden.
- Riksintresse för fyndigheter som innehåller värdefulla ämnen eller material regleras i 3 kap. 7 § miljöbalken.
- Idag finns totalt ca 150 fyndigheter av riksintresse för:
  - Koncessionsmineral (metaller)
  - Industrimineral
  - Natursten
  - Bergmaterial (ballast)

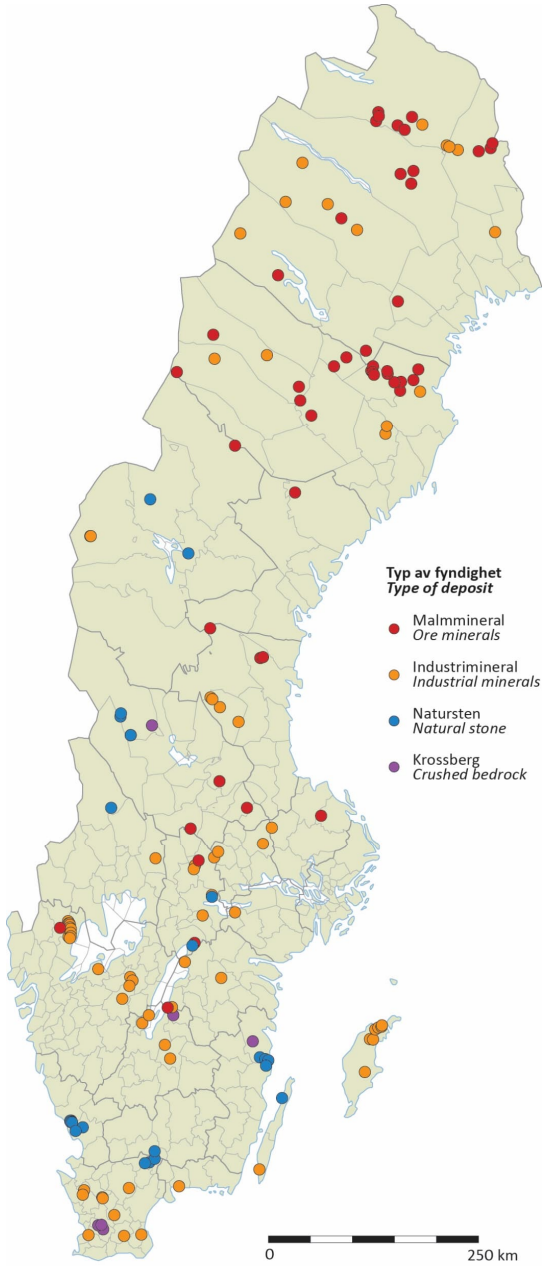

SGU:s arbete med riksintressen

- Sektorsbeskrivning (https://www.sgu.se/globalassets/mineralnaring/lagstiftning/sektorsbeskrivning.pdf)
- Uppdaterade kriterier
- Ökad takt
- Fokus
  - kritiska och strategiska råvaror,
  - industrimineral av stor betydelse för samhället,
  - ballast i storstadsregionerna,
  - översyn av tidigare utpekade fyndigheter av riksintresse,
  - aktualitetsprövning (länsvis).
- Områden av betydelse

Riksintresse för värdefulla ämnen eller material

Fyndigheter som innehåller värdefulla ämnen eller material kan utpekas som riksintressen av SGU. Bestämmelserna om riksintressen finns i miljöbalken.

https://www.sgu.se/mineralnaring/minerallagstiftning/riksintressen-for-vardefulla-amnen-eller-material/

SGU:s kriterier för riksintressen

1. Ämnen eller material som har stor betydelse för samhällets behov eller försörjningsberedskap,
2. Ämnen eller material som har särskilt värdefulla egenskaper och
3. Området innehållande fyndigheten/fyndigheterna av ämnen eller material är väl undersökt och dokumenterat.

Alla tre kriterier ska vara uppfyllda för att ett område med en fyndighet eller flera fyndigheter ska kunna vara av riksintresse.

Områden av betydelse

- Enligt 3 kap. § första stycket miljöbalken ska områden som innehåller värdefulla ämnen eller material så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar utvinningen.
- Utpekande av större områden med kända fyndigheter.
- Observera inget riksintresse.

Kriterier

1. Ämnen eller material kan ha eller få betydelse för samhällets behov eller försörjningsberedskap,
2. Ämnen eller material har värdefulla egenskaper eller
3. Området innehåller ett flertal kända ämnen eller material.

Minst två kriterier ska vara uppfyllda för att SGU ska kunna benämna det som ett område av betydelse.

Pågående riksintresseutredningar

Pågående riksintresseärenden

Riksintresse	Kommun	Ämne/material	Orsak	Skede
Sarvisto	Pajala	Grafit	Nytt ärende	Utredning
Järkvissle	Sundsvall	Litium	Nytt ärende	Utredning
Masugnsbyn	Kiruna	Grafit	Detaljavgränsning	Utredning
Grängesberg	Ludvika	Järnmalm	Detaljavgränsning	Utredning
Granberget	Strömsund	Sulfidmalm	Översyn	Utredning
Häggån	Berg	Vanadin	Nytt ärende	Utredning
Viken	Berg	Vanadin	Nytt ärende	Utredning
Norra Gotland	Gotland	Kalksten	Översyn	Remiss
Ryd	Skövde	Diabas	Översyn	Utredning
Stockholm	Stockholms-regionen (flera kommuner)	Ballastmaterial	Nytt ärende	Utredning

Fattade beslut om fyndigheter av riksintresse under 2025

Riksintresse	Kommun	Ämne/material	Beslutad	Diarienr
Enåsen	Ljusdal	Guld	2025-12-15	31-2089/2025
Våmb	Skövde	Kalksten	2025-12-15	31-1060/2024
Lappvattnet/ Mjövattnet	Skellefteå	Nickel	2025-12-01	31-710/2025
Rönnbäcken	Storuman	Nickel, kobolt, järn	2025-11-03	31-1225/2024
Pellivuoma, Sahavaara och Tapuli	Pajala	Järnmalm	2025-09-22	31-1221/2024
Gärstad	Linköping	Lera	2025-09-08	31-590/2025
Strömfors	Skellefteå	Sulfidmalm	2025-06-16	31-2053/2024
Kittelfjäll	Vilhelmina	Olivin	2025-03-31	31-2189/2024
Stollbergs-synklinalen	Ludvika och Smedjebacken	Sulfidmalm/ järnmalm	2025-03-24	31-2184/2024